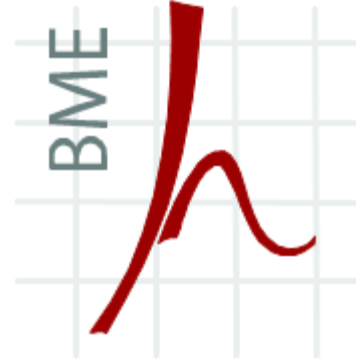

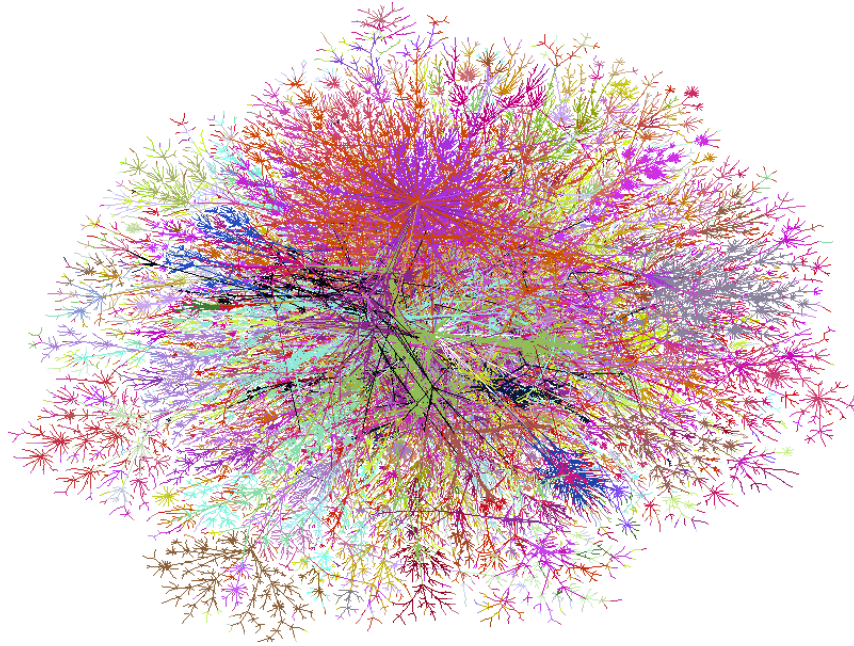
IPv4

*Médiakommunikációs hálózatok (VIHIM161)
2013. évi fóliái alapján készült*

Dr. Lencse Gábor
tudományos főmunkatárs
BME Hálózati Rendszerek és Szolgáltatások Tanszék
lencse@hit.bme.hu

- Bevezetés: az IP általános jellemzői
- IP címzés
 - Osztály alapú címzés
 - Osztály nélküli címzés
 - IP címek kiosztása
- Az IP datagramok felépítése
- Csomagtovábbítás
- Datagramok tördelése
- ICMP

<http://cheswick.com/ches/map/gallery/wired.gif>

BEVEZETÉS: AZ IP ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Az IP helye

Alkalmazási	(7. Application)
Megjelenítési	(6. Presentation)
Viszonylati	(5. Session)
Szállítási	(4. Transport)
Hálózati	(3. Network)
Adatkapcsolati	(2. Data Link)
Fizikai	(1. Physical)

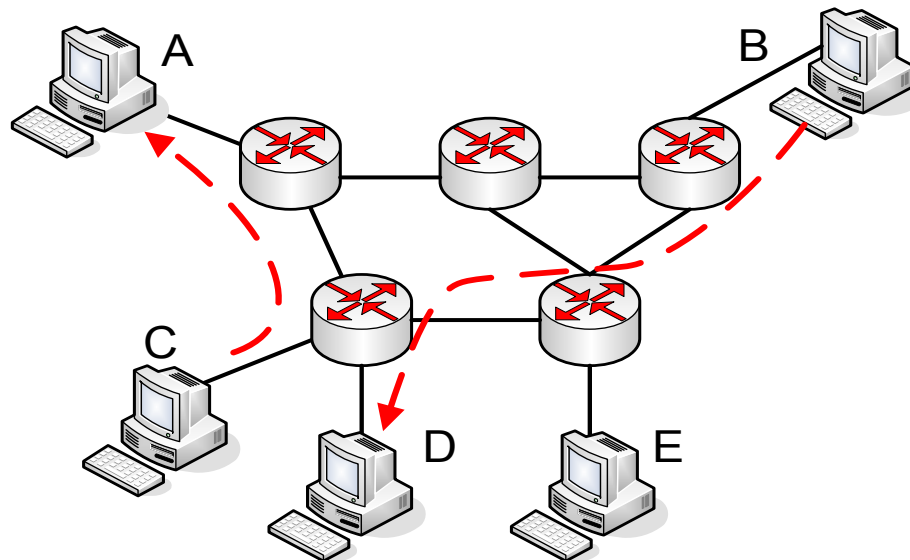
ISO OSI

Alkalmazási	(Application)
Szállítási	(Transport)
Hálózati	(Internet)
Hordozó-hálózat	(Link)

TCP/IP

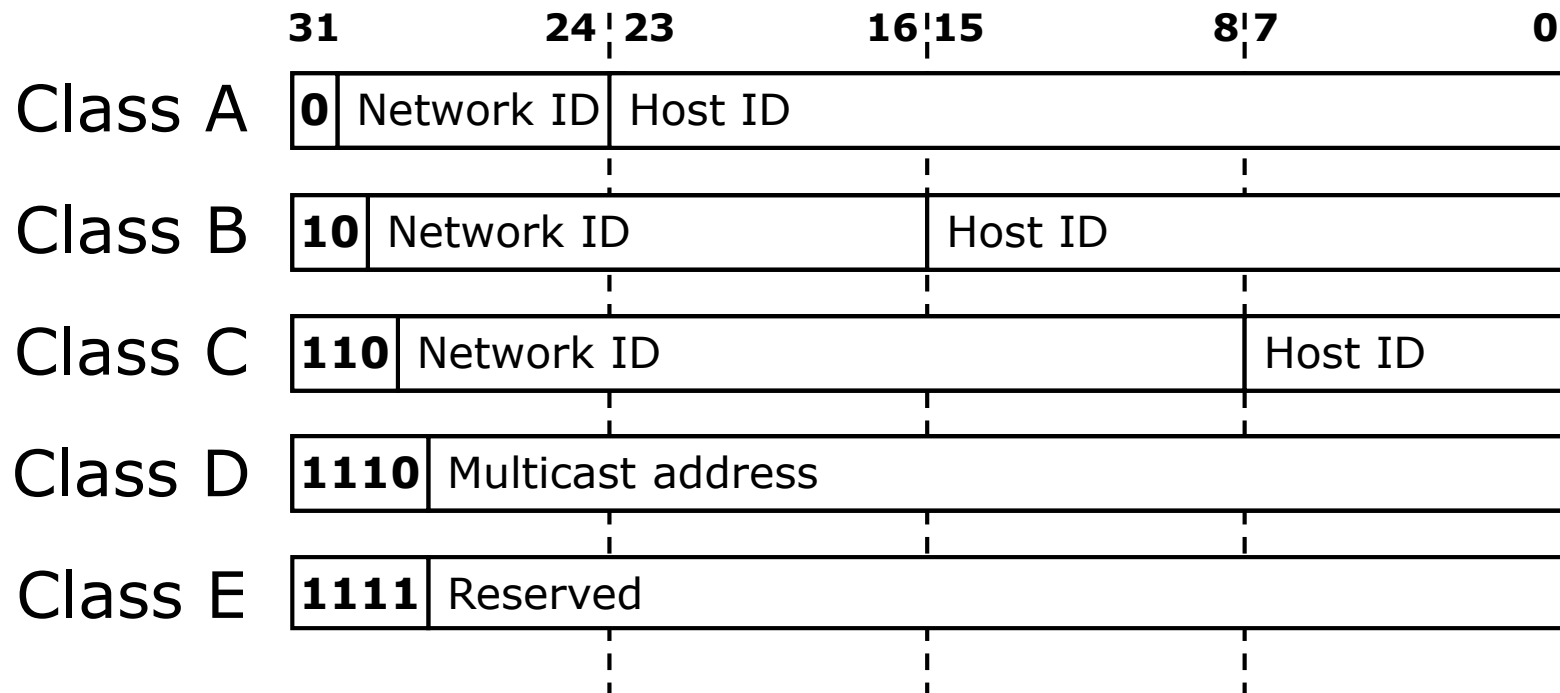
- Ahol az IP alatti hordozóhálózat:
 - akár nagyterjedésű, akár helyi hálózatok két szomszédos csomópontja közötti adatátvitelt biztosítja
 - tartalmazhat hibadetektálási/hibajavítási funkciókat, de az IP erre a funkcióra nem épít, nélküle is működőképes

- Hálózati protokoll által nyújtott szolgáltatás
 - Adattovábbítás a hálózat végpontjai között
- Legfontosabb funkciói
 - Címzés (addressing)
 - Csomagtovábbítás (packet forwarding)
 - az út(vonal)választási (routing) információ alapján
 - Tördelés (fragmentation)

- Az IP jellemzői
 - Csomagkapcsolt
 - Összeköttetés-mentes (connectionless)
 - „Best effort” – nincs garancia
 - A csomagok:
 - Elveszhetnek
 - Duplikálódhatnak
 - Sorrendjük megváltozhat
 - Meghibásodhatnak (nincs hibaészlelés és -javítás)
 - Egyéb NEM nyújtott szolgáltatások:
 - Torlódáskezelés
 - Ütemezés
 - Titkosítás és hitelesítés
- } Datagram típusú

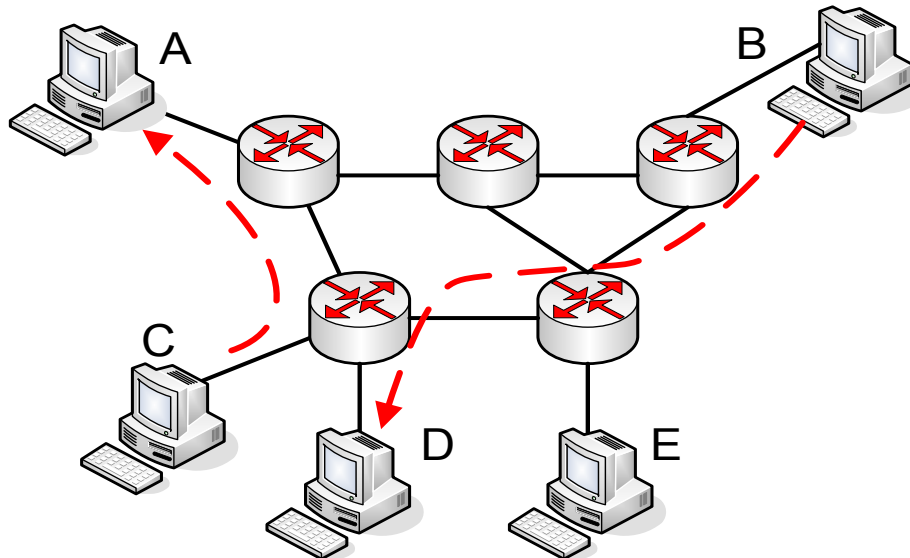
- RFC: Request For Comments
 - Hálózati protokollok, alkalmazások leírásának elsődleges forrásai
 - IETF: Internet Engineering Task Force fogadja el
 - elfogadásuk hosszú folyamat eredménye
 - először: Internet Draft, például:
 - <https://datatracker.ietf.org/doc/html/draft-ietf-v6ops-transition-comparison-01>
 - Évente 3 IETF meeting, ezeken Working Group-okban vitatják meg
 - Valamint a munkacsoport levelező listáján
 - WGLC: Working Group Last Call
 - Standard Track:
 - Régi: Proposed Standard --> Draft Standard --> Standard
 - Új: Proposed Standard --> Internet Standard (RFC 6140)
 - Ha elavul: Historical (feltüntetik, hogy: obsolated by ...)
 - HTML forrásban érdemes nézni, ott megvan, ha: obsolated, updated
 - Van még: Informational, Experimental

IP CÍMZÉS

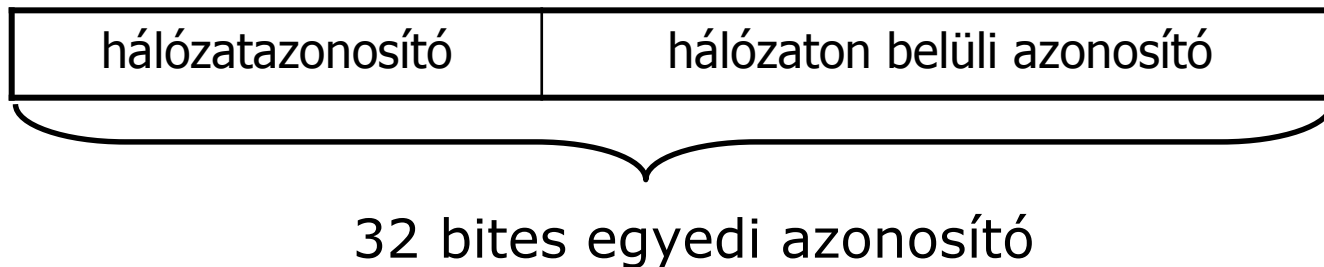
Az IP feladata (ismétlés)

- Hálózati protokoll által nyújtott szolgáltatás
 - Adattovábbítás a hálózat végpontjai között
- Legfontosabb funkciói
 - **Címzés (addressing)**
 - Csomagtovábbítás (packet forwarding)
 - az út(vonal)választási (routing) információ alapján
 - Tördelés (fragmentation)

Az IP-cím felépítése

- 4 bájtos cím (32 bit)
 - $2^{32} \approx 4 \cdot 10^9 \Rightarrow$ kb. 1/2 IP-cím/fő (a föld lakossága kb. 8 milliárd fő)
- Jelölések
 - Bináris: 10110000 10010011 00111110 11100001
 - Kanonikus formátum (Dotted decimal): 176.147.62.225
- Hierarchikus címezés eredetileg két szinten
 - Cím = hálózatazonosító + hálózaton belüli azonosító

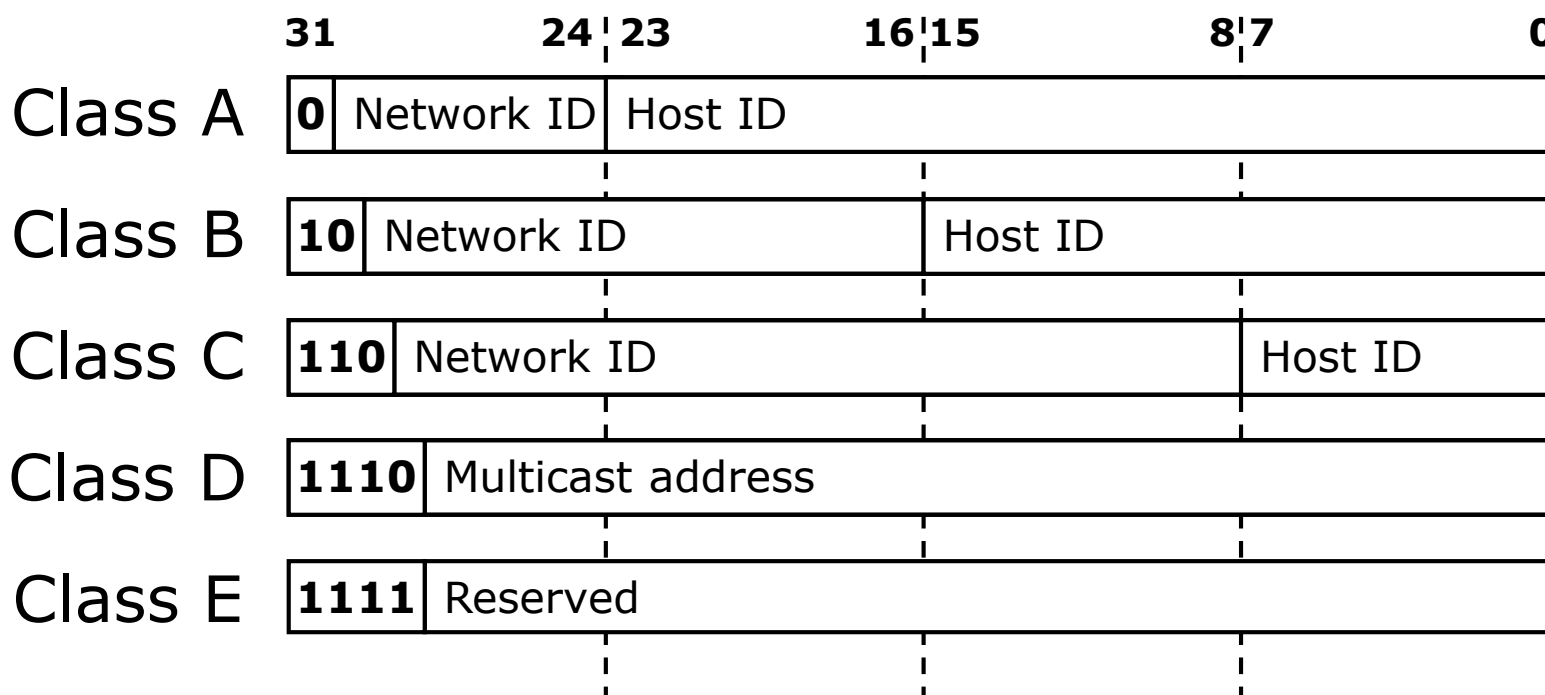
- Az osztály alapú címzés (classful addressing) részben csak történeti jelentőségű!
- Alapötlet: különböző méretű hálózatoknak más méretű IP cím tartomány

Osztály	Hálózatazonosító bitjeinek száma*	Hálózatok száma*	Hálózaton belüli címek száma*
A	8	$2^7-2=126$	$2^{24}-2=16777214$
B	16	$2^{14}-2=16382$	$2^{16}-2=65534$
C	24	$2^{21}-2=2097150$	$2^8-2=254$

- * elméleti értékek
 - A hálózatazonosító bitjeinek a számából lejön az osztályjelölő prefix
 - a hálózatok számánál már a prefix okozta csökkenés is le van számolva, valamint az első és az utolsó hálózat is (ami helytelen!)
 - a hálózaton belüli címeknél az első és az utolsó cím nem használható címzésre (lásd később)

A címosztályok jelölése és címkiosztása

- Osztályazonosító prefixek
- Diszjunkt címtartományok

Az egyes osztályok felhasználása

- A, B és C osztályú címek
 - Egyedi címzésre (unicast)
- D osztály
 - Többes címzésre (multicast) (később részletesen)
 - Címtartomány: 224.0.0.0-tól 239.255.255.255-ig
- E osztály
 - Fenntartott osztály és címtartomány
240.0.0.0-tól 255.255.255.255-ig

Speciális címek

- Host ID: csupa 0
 - Hálózat címe
 - Az adott hálózat eszközei (elvileg) opcionálisan kezelhetik
- Host ID: csupa 1
 - Broadcast cím
 - Az adott hálózaton mindenkinek szól
- 127.0.0.0 - 127.255.255.255
 - Loopback cím
 - A helyi gépet azonosítja
 - Bármelyik használható, a 127.0.0.1 a szokásos

(folytatjuk)

(folytatás)

- Privát IP-címtartományok (RFC 1918)
 - Csak helyi hálózaton (Interneten nem) érvényes címek
 - 10.0.0.0 – 10.255.255.255 (1 db A osztály)
 - 172.16.0.0 – 172.31.255.255 (16 db B osztály)
 - 192.168.0.0 – 192.168.255.255 (256 db C osztály)
- Link lokális IP-címtartomány (RFC 3927)
 - 169.254.0.0 – 169.254.255.255 (1 db B osztály)
 - Útválasztók NEM továbbítják
 - De az automatikus címkonfigurációhoz használható tartomány csak:
169.254.1.0 – 169.254.254.255, használat előtt ARP Probe kötelező

További speciális célra lefoglalt tartományok: RFC 6890

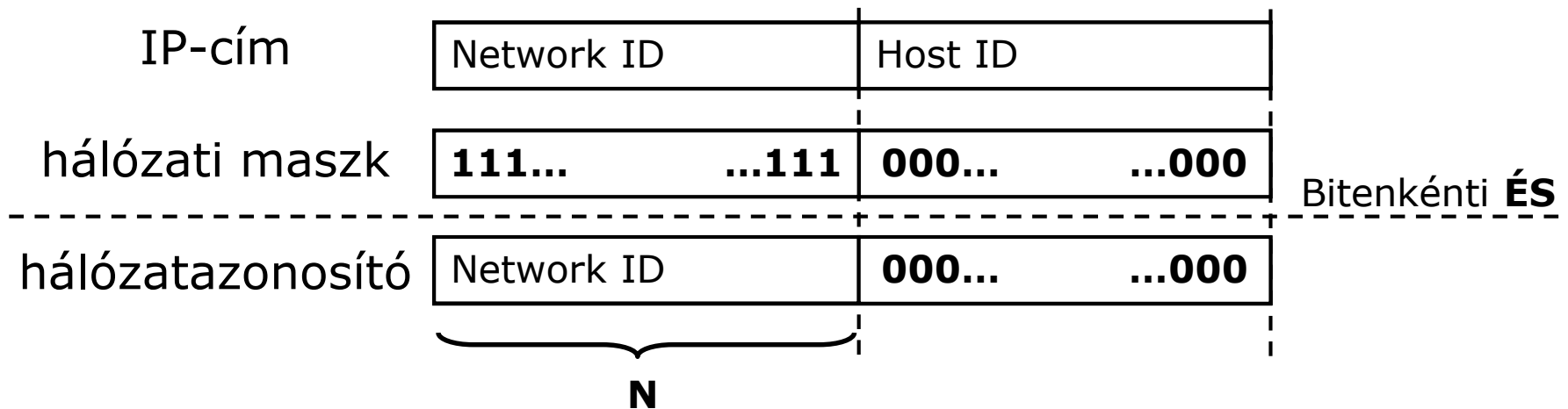
■ Problémák

1. Az osztály alapú címzés nem igazodik a fizikai hálózatstruktúrához
 - Egy nagy hálózat kisebb fizikai hálózatokból épül fel.
⇒ Az A, B osztályú hálózatokat kisebb hálózatokra KELL bontani.
2. A címzésben a két hierarchia szint túl kevés
 - Az útválasztási (routing) táblázatok mérete drasztikusan nőtt
⇒ aggregációval megoldható a több hierarchia szint bevezetése.

- ## ■ Megoldás: osztálymentes címzés (classless addressing) és CIDR (Classless Inter-Domain Routing) 1517-20 RFC-k
- Nem az IP cím első néhány bitjéből, hanem egy maszk alapján állapítjuk meg, hogy hol a határ az IP cím két része közt.
 - VLSM – Variable Length Subnet Mask
A cím 32 bitje tetszőleges helyen lehet kettéosztva hálózat- és végponti azonosítóra

Osztálymentes címzés megvalósítása

- A hálózati maszk használata

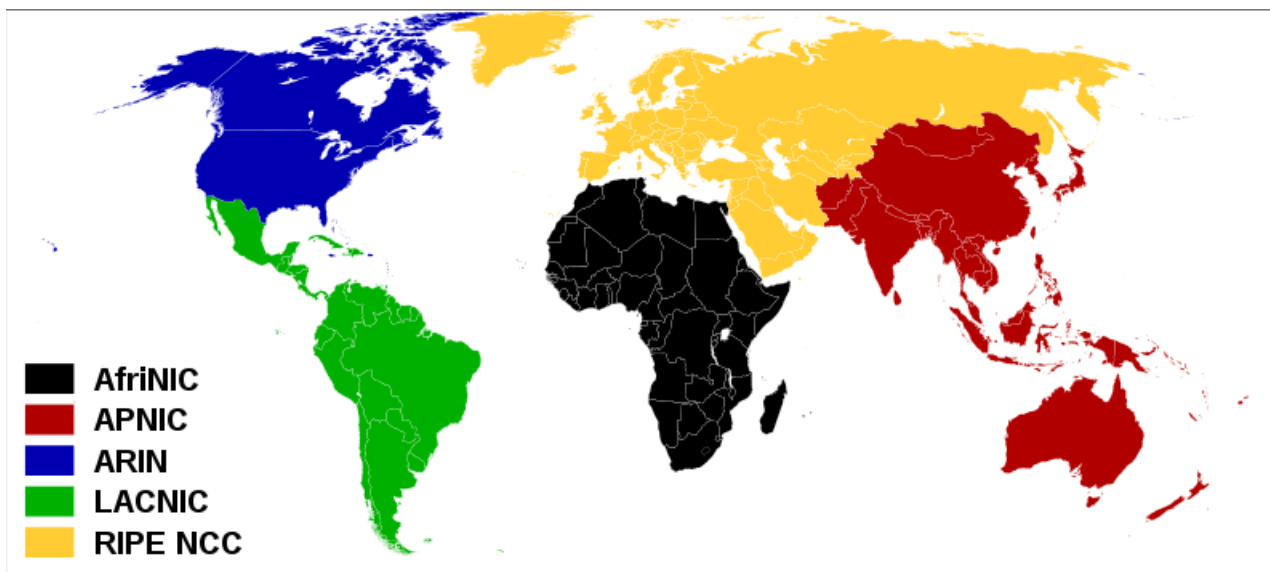
- Jelölés a hálózat egyértelmű azonosítására
 - <hálózat IP-címe> / <alhálózati maszk egyeseinek a száma>
 - Így pl. a BME hálózata: 152.66.0.0 /16 (hálózati maszkja 255.255.0.0)
 - Hasonlóan:
 - A osztály: /8
 - B osztály: /16
 - C osztály: /24

Az IP címzés történeti fejlődése

- A fejlődés fő lépései:
 - kb. 1980 Classful Addressing (RFC 790)
 - kb. 1985 Subnetting (RFC 950)
 - kb. 1993 Classless Addressing (RFCs 1517-1520)
- A fejlődés „mellékterméke”:
 - Visszamaradt kifejezések ma is élnek
 - pl. „alhálózati maszk” (subnet mask) kifejezés használata; helyesebben „hálózati maszk” (netmask), hiszen a CIDR-ben a supernetting is benne van!
 - Visszamaradt szabályok élnek a köztudatban
 - pl. első és utolsó subnet (csupa 0 és csupa 1) nem osztható ki (RFC 950), pedig ez már régen nincs így, lásd RFC 1878

Az IP-címek kiosztása

- Az IP-címeket az IANA (Internet Assigned Numbers Authority) osztja ki (pontosabban: osztotta ki) az 5 RIR (Regional Internet Registry) számára „/8” blokkonként
- A RIR-ek kisebb blokkonként osztják tovább internet szolgáltatóknak, oktatási intézményeknek, nagy cégeknek, stb.

A kép forrása: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Regional_Internet_Registries_world_map.svg

A kiosztott IPv4 címek – 2006

■ 2006-os állapot fraktálos ábrázolása

A kép forrása: <http://xkcd.com/195/>

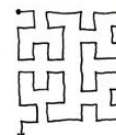
■ Figyeljük meg:

- kezdeti „/8” blokkok nagy cégeknek (főleg az első negyedben)
- A „C” osztálynál látható a regionális elv érvényesülése
- A „D” osztály a multicastnak van lefoglalva
- Az „E” osztály fenntartott
 - Ezt végül „sikerült elveszteni”

THIS CHART SHOWS THE IP ADDRESS SPACE ON A PLANE USING A FRACTAL MAPPING WHICH PRESERVES GROUPING -- ANY CONSECUTIVE STRING OF IPs WILL TRANSLATE TO A SINGLE COMPACT, CONTIGUOUS REGION ON THE MAP. EACH OF THE 256 NUMBERED BLOCKS REPRESENTS ONE /8 SUBNET (CONTAINING ALL IPs THAT START WITH THAT NUMBER). THE UPPER LEFT SECTION SHOWS THE BLOCKS SOLD DIRECTLY TO CORPORATIONS AND GOVERNMENTS IN THE 1990'S BEFORE THE RIRs TOOK OVER ALLOCATION.

0 1 14 15 16 19 →
3 2 13 12 17 18
4 7 8 11
5 6 9 10

 = UNALLOCATED BLOCK

Az IPv4 címek elfogyásának állása

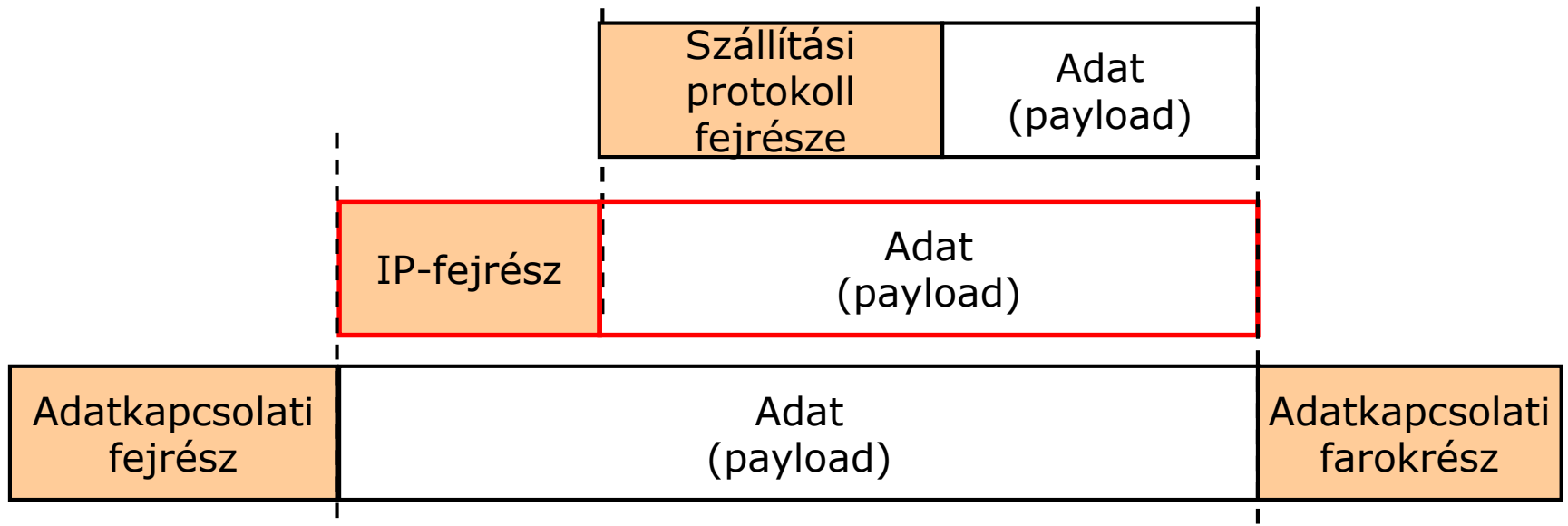
- Különböző módszerekkel sikerült jelentősen kitolni az IPv4 címtartományának kimerülését
 - osztálymentes címzés
 - privát IP címek + NAT (RFC 1631) használata
 - a kezdetben kiosztott túlságosan nagy címtartományok visszaadása
- Az IANA központi készletének kimerülése
 - 2011. 01. 31-i APNIC igénylés alapján, a borítékolt terv szerint
 - 2011. 02. 03-án kiosztotta az utolsó „/8” blokkokat a RIR-eknek
 - RIR-ek tartományának kimerülése: <https://ipv4.potaroo.net>
 - APNIC: 2011. 04. 19.; RIPE NCC: 2012. 09. 14.; LACNIC: 2014. 06. 10.
 - ARIN: 2015. 09. 24.; AfriNIC: 2. fázisban van: <https://afrinic.net/exhaustion>
 - ⇒ Szigorúbb allokációs szabályok a legutolsó „/8” blokkjukra!
- ⇒ Az IPv6 bevezetése tovább nem halogatható!
- ⇒ Az IPv6, valamint a két rendszer együttélésének oktatása kulcsfontosságú!

VER	IHL	ToS	Total Length	
Identification			Flags	Fragment Offset
TTL		Protocol	Header Checksum	
Source Address				
Destination Address				
Options			Padding	
Adat (Payload)				

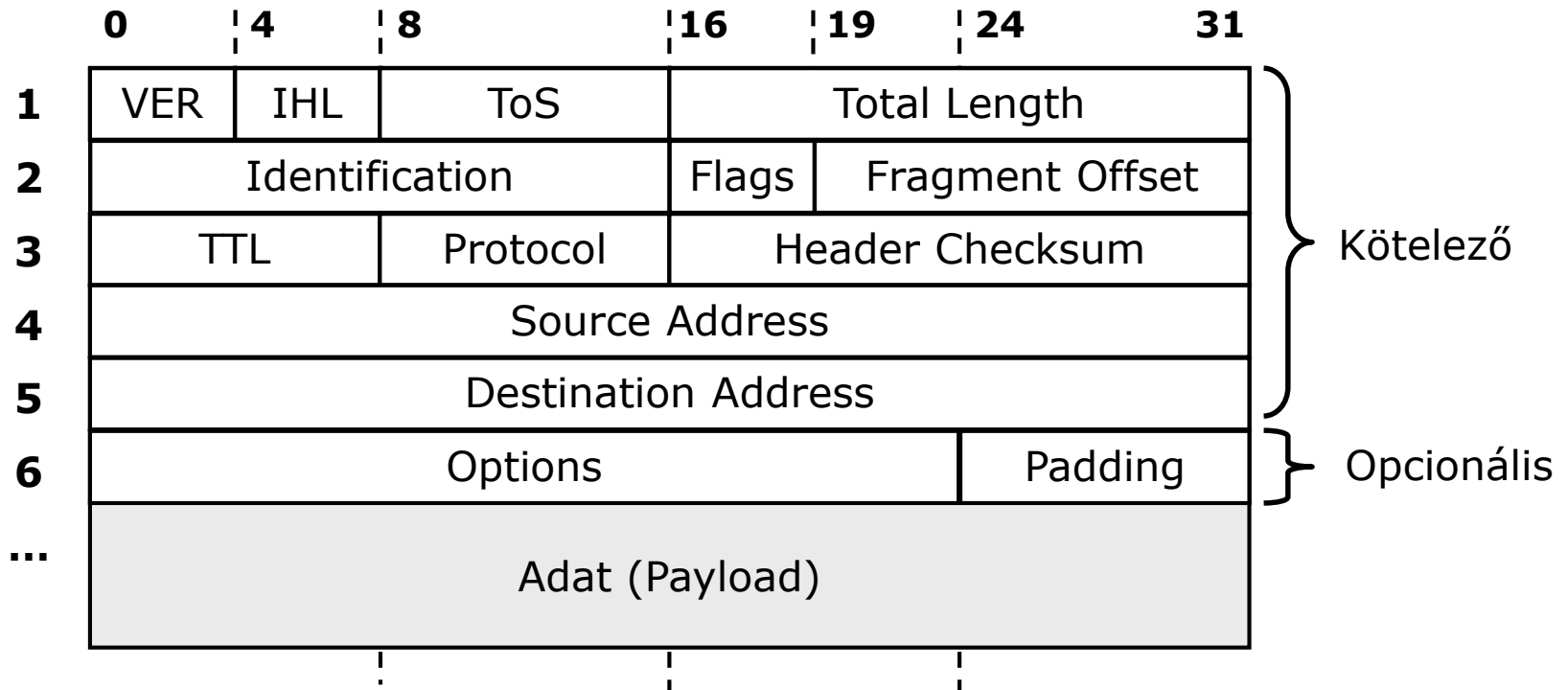
IP DATAGRAM FELÉPÍTÉSE

Az IP-csomag szerkezete és „helye”

- Az IP-csomag két része:
 - IP-fejrész (IP header)
 - Adat (payload)
- Az IP-csomag alsóbb rétegbeli protokoll adatrészébe ágyazódik be
- Az IP-csomag adatrészébe magasabb rétegbeli protokollüzenet (PDU) kerül

Az IP fejrész szerkezete

Az IP fejrész mezői I.

■ VER – Version (4 bit)

- Az Internet Protocol verziójának száma
- Tipikus értéke: IPv4: 4, IPv6: 6

■ IHL – Internet Header Length (4 bit)

- Az IP fejrész mérete **32 bites szavakban**
- Értéke:
 - Minimum: 5 (20 byte)
 - Maximum: $2^4-1=15$ (60 byte)

■ Total Length (16 bit)

- A teljes IP csomag mérete **bájtokban (in octets)**
- Értéke:
 - **Minimum támogatandó:** 576 bájtt
(512 adat + 20 IP fejrész + 44 IP-opciók és a felsőbb rétegek fejrészei)
Ilyen méretű csomagot tördeletlenül kell tudni továbbítani a linken
 - Maximum: $2^{16}-1=65535$ (max. 65515 bájtt adat)

	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

Az IP fejrész mezői II.

- **ToS (Type of Service) (8 bit)**
 - QoS osztályok, paraméterek jelzésére (az eredeti RFC 791 szerint)

Bitek	Jelentés
0-2	Precedence Példák: „network control” „priority” „routine”
3	Delay (0: normal, 1: low)
4	Throughput (0: normal, 1: high)
5	Reliability (0: normal, 1: high)
6-7	Fenntartott

	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

} A 3 bitből
max. 2db
lehet 1-es

- A legtöbb router nem támogatja
- Helyette a leggyakrabban felhasználás:
 - 0-5 bit: DSCP – Differentiated Services Code Point (RFC 2474)
 - 6-7 bit: ECN – Explicit Congestion Notification (RFC 3168)

Az IP fejrész mezői III.

■ Identification (16 bit)

- Az IP-töredékek egyedi azonosítása

■ Flags (3 bit)

- 0: Fenntartott
 - 0-nak kell lennie
 - „Evil bit” (RFC 3514) (áprilisi tréfa 2003-ban)
- 1: DF – Don’t Fragment
 - 1: TILOS tördelni; ha tördelni kellene, el kell dobni
 - Ezt használják a Path MTU (Maximum Transmission Unit) Discovery céljára néhány TCP verzióban
- 2: MF – More Fragments
 - 1: ha nem az utolsó töredék
 - 0: utolsó töredék vagy nem tördelt csomag

	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

Az IP fejrész mezői IV.

■ Fragment Offset (13 bit)

- Az ebben a töredékben lévő adatnak az eredeti csomagban lévő kezdő pozícióját adja meg **8 bájtos egységekben**
- $(2^{13}-1) \times 8 = 65528 > 65515$ bájt (max. adat)
 $\Rightarrow$ maximális méretű csomag is tördelhető

■ TTL – Time To Live (8 bit)

- Csomag élettartama
- Eredetileg másodpercben
- Gyakorlatban hopszámban mérve (hop count)
 - Minden továbbításnál csökkenteni kell ez értékét legalább 1-gyel
 - Ha a csökkentés után az értéke 0 (vagy negatív), akkor el kell dobni

	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

Az IP fejrész mezői V.

■ Protocol (8 bit)

- Az adatrészben lévő protokoll azonosítója
- A kezdeti lista az RFC 790-ben volt
- Az IANA felügyeli ezeket az azonosítókat
- Az aktuális lista elérhető:
<http://www.iana.org/assignments/protocol-numbers/>
- Példák:
 - 1: Internet Control Message Protocol (ICMP)**
 - 2: Internet Group Management Protocol (IGMP)**
 - 6: Transmission Control Protocol (TCP)**
 - 8: Exterior Gateway Protocol (EGP)**
 - 17: User Datagram Protocol (UDP)**
 - 89: Open Shortest Path First (OSPF)**
 - 132: Stream Control Transmission Protocol (SCTP)**

	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

Az IP fejrész mezői VI.

	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

■ Header Checksum (16 bit)

- Az IP fejrész minden 16 bites szavát egyes komplement összeadással összegezzük és az eredmény egyes komplementét vesszük (a számításnál ez a mező csupa 0)
Előnye: a módszer érzéketlen a számítást végző aritmetika alvég/felvég fajtájára (endianness)
Így kell kiszámolni: RFC 1071
- A csomag érkezésekor ellenőrizni kell a helyességét, és továbbítás esetén újra kell számítani (a TTL változása miatt)
 - A módosítás megoldható korrekcióval! Lásd: RFC 1141, RFC 1624

■ Source Address (32 bit)

- Az IP-csomag feladójának az IP-címe

■ Destination Address (32 bit)

- Az IP-csomag címzettjének az IP-címe

Az IP fejrész mezői VII.

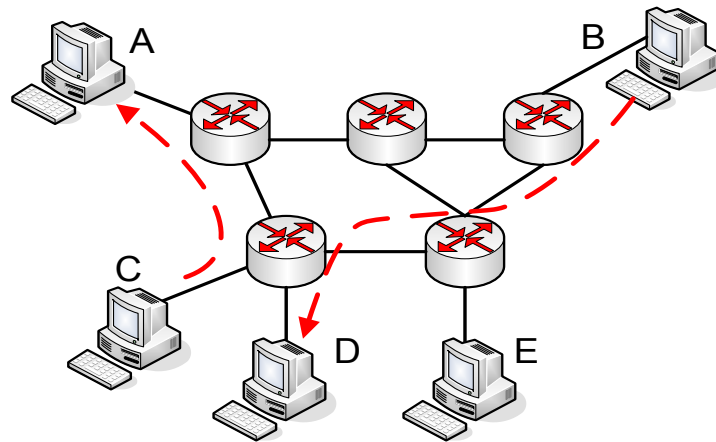
■ IP Options

- A fejrésznek ritkán használt része
- Segítségével például a csomag útját lehet kijelölni:
 - SSRR: Strict Source and Record Route – pontos út kijelölése
 - LSRR: Loose Source and Record Route – kötelező útba ejtendő csomópontok kijelölése
 - Használható például hálózati működés tesztelésére – és támadásokra is!
 - Legtöbb router biztonsági megfontolásból eldobja

■ Padding

- Az IP Options részt egészíti ki 4 bájt többszörösére
- Kitöltésre 0 értékű bájtokat kell használni

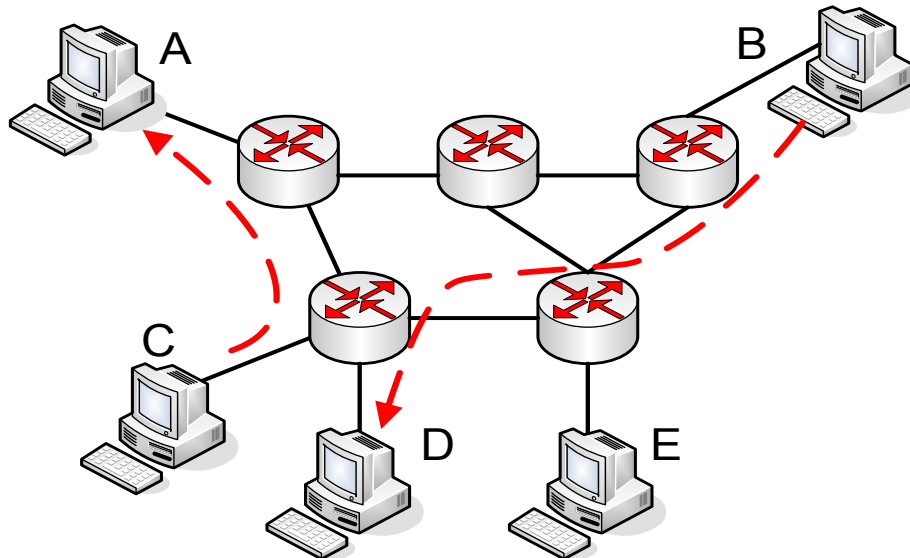
	0	14	18	116	119	124	31
1	VER	IHL	ToS	Total Length			
2	Identification			Flags	Fragment Offset		
3	TTL		Protocol	Header Checksum			
4	Source Address						
5	Destination Address						
6	Options					Padding	
...	Adat (Payload)						

CSOMAGTOVÁBBÍTÁS

Az IP feladata (ismétlés)

- Hálózati protokoll által nyújtott szolgáltatás
 - Adattovábbítás a hálózat végpontjai között
- Legfontosabb funkciói
 - Címzés (addressing)
 - **Csomagtovábbítás (packet forwarding)**
 - az út(vonal)választási (routing) információ alapján
 - Tördelés (fragmentation)

A csomagtovábbítás alapelve

- Az IP jellemzői
 - Csomagkapcsolt
 - Összeköttetés-mentes (connectionless)
 - „Best effort” – nincs garancia
- „Hot potato”-elv
 - Minél gyorsabban továbbítsuk
 - Csak a következő csomópontot kell ismernünk (hop-by-hop)
 - Előnyei:
 - Kis erőforrásigény
 - Egyszerű, ezért gyors működésű
 - Gyors, ezért nem kell (sokáig) tárolnunk a csomagokat (kis memóriaigény)
 - „Kevés” ismeret kell a hálózatról
 - Datagram szolgáltatásra tökéletesen alkalmas
nem vállal garanciát, ezért nincs szükség nyugtázásra és egyéb hibakezelésre ⇒ gyorsasága megmarad

} Datagram
típusú

A továbbításhoz szükséges információk

■ Kinek küldjük tovább?

- Cél címe alapján $\Rightarrow$ csomag tartalmazza
- Saját ismeret alapján $\Rightarrow$ útválasztási táblázat (routing table)

Útválasztás
(routing)

■ Hogyan küldjük tovább?

• Mekkora egységekben?

- Mekkora érkezik? $\Rightarrow$ csomag határozza meg
- Mekkora továbbítható? $\Rightarrow$ a következő hálózat MTU-ja (Maximum Transmission Unit) határozza meg

Tördelés
(fragmentation)

• Milyen QoS biztosításával?

- „Best effort” – nincs garancia
- Opcionális megoldás: ToS mező felhasználásával egyéb protokollok és mechanizmusok

QoS
(szolgáltatás-
minőség)

Útválasztó tábla (Routing table)

- Szükséges információk
 - Hova tart?
 - Merre küldjük tovább?
 - Melyik a következő csomópont?
 - Melyik interfészen kell továbbítani?

<i>Hova tart?</i>		<i>Merre küldjük tovább?</i>		
Hálózat címe	Hálózati maszk	Következő csomópont	Interfész	Közvetlenül kapcsolódó
<IP-cím>	</N>	<IP-cím>	<azonosító>	<igen/nem>
<IP-cím>	</N>	<IP-cím>	<azonosító>	<igen/nem>
<IP-cím>	</N>	<IP-cím>	<azonosító>	<igen/nem>

Hálózat kiválasztása

Cél IP-cím	Network ID	Host ID	
n. bejegyzés hálózati maszkja	111... ...111	000... ...000	
	?		Bitenkénti ÉS
	=		
n. bejegyzés hálózatazonosító	Network ID	000... ...000	

- A cél IP-cím akkor tartozik a táblázat n. sorában leírt hálózatba, ha a cél IP-cím és az n. sorban található hálózati maszk bitenkénti ÉS műveletének eredménye az n. sorban található hálózatazonosítóval megegyezik.

Keresés az útválasztó táblában

- Ha a cél IP-cím több hálózatra is illeszkedik, akkor legspecifikusabb illeszkedés alapján kell továbbítani:
 - ⇒ ez az, ahol a leghosszabb a hálózati maszk
 - A problémának komoly irodalma van, akit mélyebben érdekel, Logest Prefix Math Algorithm néven érdemes keresni.
- Az útválasztó tábla összes bejegyzését végig kell nézni
 - ⇒ akadályozza a „növekedést”
 - Általában bináris fával implementálják
 - ⇒ így a bejegyzések számában lineáris keresés helyett a lépésszám csak a prefix hosszával arányos
 - Gerinchálózatban hardveres megoldás
- Keresés csak akkor, ha az nem saját cím

Alapértelmezett útvonal (Default route)

- Erre megy a csomag, ha nem ismert a célhálózat
- Ez is megadható egy megfelelő bejegyzéssel
 - Minden címet tartalmazó hálózat: **0.0.0.0/0**
- Az alapértelmezett átjáró és elnevezése
 - A fenti bejegyzéshez tartozó következő csomópont IP-címe
 - Alapértelmezett átjáró (default gateway, DG) név nem szerencsés
 - Átjáró: általában alkalmazás rétegbeli továbbító
 - Helyette inkább: router / útválasztó / útvonalválasztó
- Nem feltétlenül van ilyen
 - Ha egyik bejegyzésre sem illeszkedik, akkor a célhálózat ismeretlen, így a csomagot eldobja
- Végpontokon gyakran csak két bejegyzés szerepel:
 - Helyi hálózat (a helyi végpontok közvetlenül elérhetők)
 - Alapértelmezett útvonal (minden más távoli hálózat)

Metrika szerepe az útválasztásban

- Metrika (mérték): számérték, amely a hálózati utak közötti preferenciát adja meg
- Metrika alapja lehet például:
 - Elérhetőség
 - Terheltség
 - Késleltetés
- Metrika típusa
 - Statikus
 - Manuálisan megadott
 - Dinamikus
 - A link vagy a hálózat állapotától függően automatikusan változó
- A jobb értékkel rendelkező kapcsolaton küldjük ki a csomagot!

Teendők helyi és távoli hálózat esetén

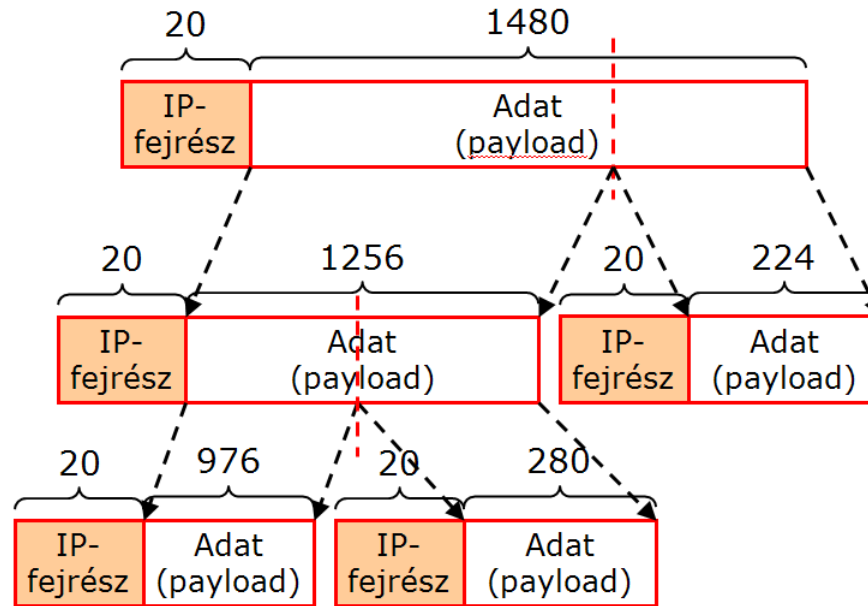
- Közvetlenül kapcsolódó (helyi) hálózat
 - A címzettnek közvetlenül küldeni
 - ⇒ Ehhez a címzett adatkapcsolati rétegbeli címére van szükség
- Nem közvetlenül kapcsolódó (távoli hálózat)
 - A megtalált „következő csomópont” útválasztónak kell küldeni
 - Az IP-címet tilos módosítani
 - Csak adatkapcsolati rétegben kell az útválasztónak címezni
 - ⇒ Ehhez szükség van az útválasztó adatkapcsolati címére

Megoldandó feladat:

Velünk szomszédos állomás (csomópont vagy végpont) adatkapcsolati rétegbeli címét kideríteni annak IP címe alapján

Megoldás:

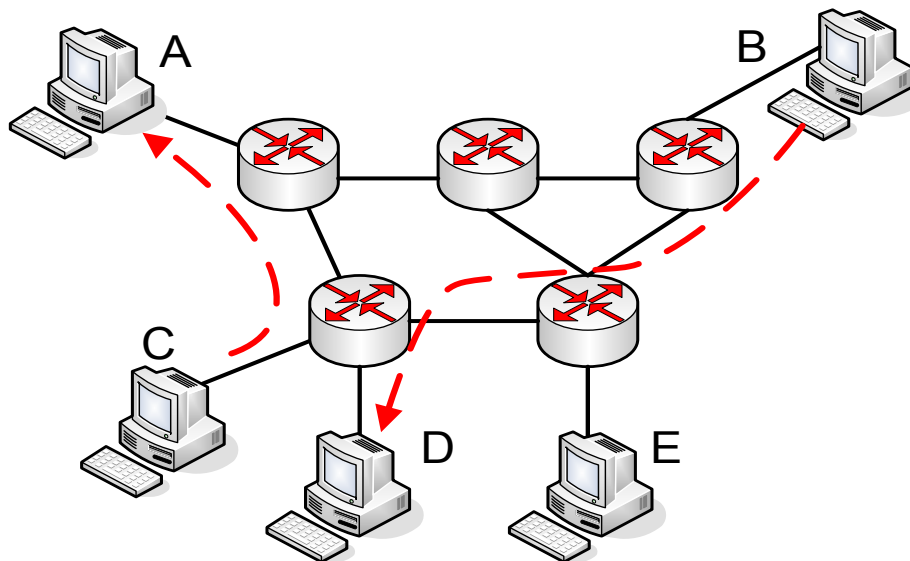
ARP (Address Resolution Protocol)

IP DATAGRAMOK TÖRDELÉSE

Az IP feladata (ismétlés)

- Hálózati protokoll által nyújtott szolgáltatás
 - Adattovábbítás a hálózat végpontjai között
- Legfontosabb funkciói
 - Címzés (addressing)
 - Csomagtovábbítás (packet forwarding)
 - az út(vonal)választási (routing) információ alapján
 - **Tördelés (fragmentation)**

Tördelés szükségessége

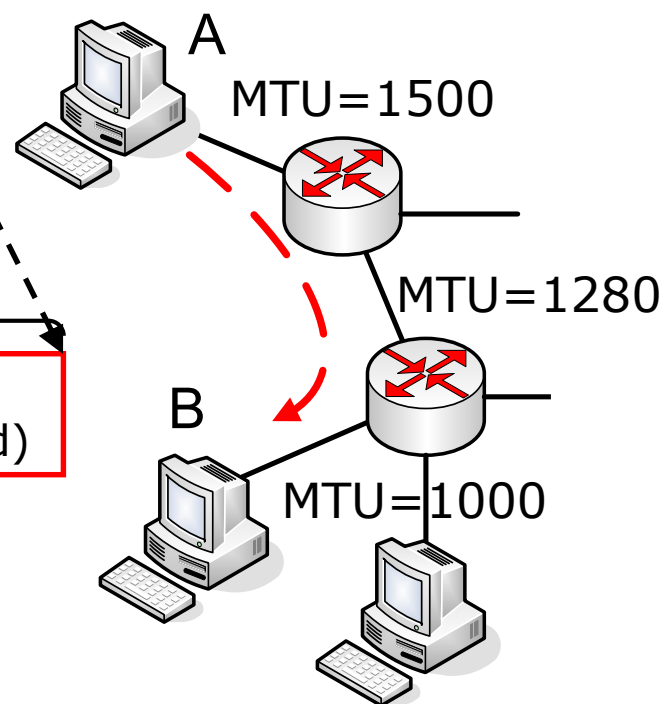
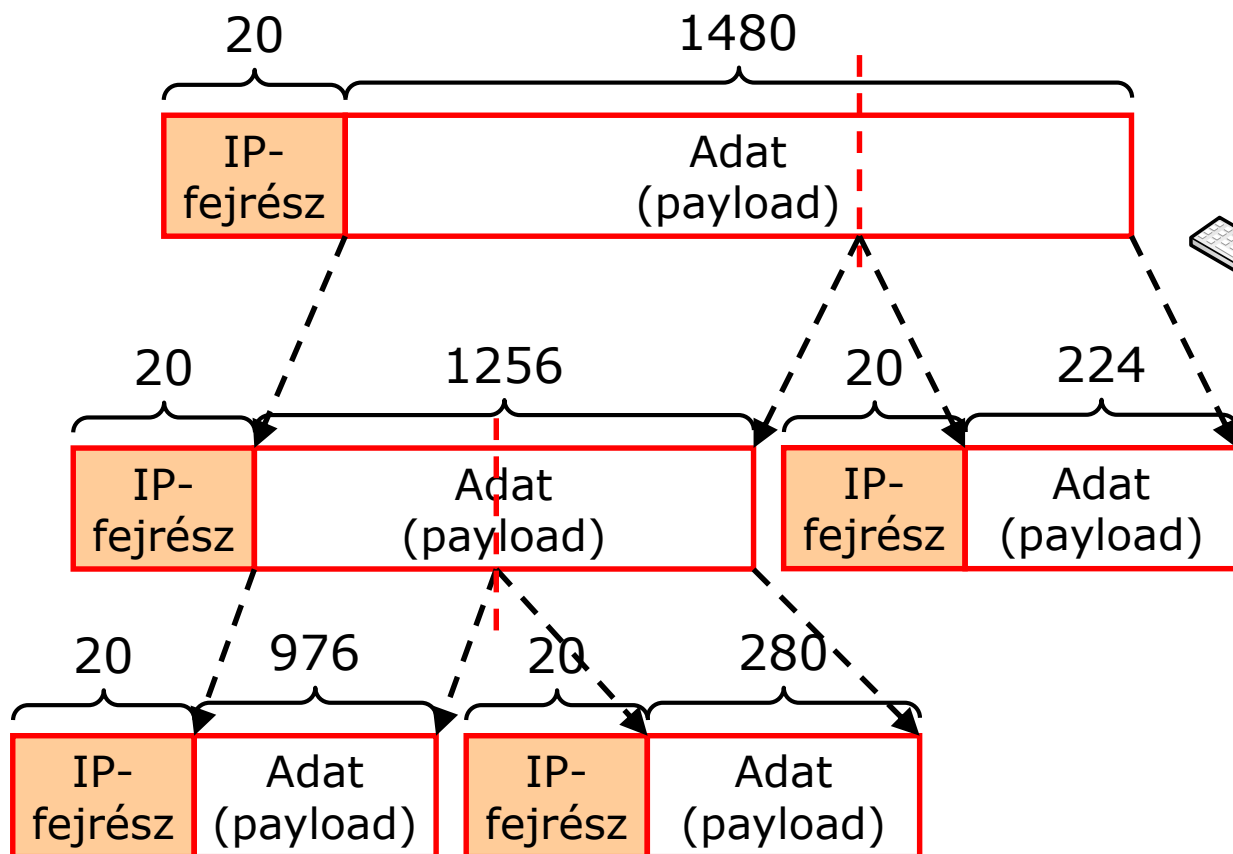
- Hálózatok alsóbb rétegei meghatározzák a keret maximális hosszát (PDU). Ebből az adatkapcsolati réteg fej- és farokrészét leszámítva kapjuk az SDU-t, amit itt MTU-nak nevezünk (Maximum Transmission Unit) (Ethernetnél 1500 byte)
- Eltérő technológiák $\Rightarrow$ eltérő MTU-jú kapcsolatok $\Rightarrow$ tördelésre lehet szükség!

Megjegyzés:

Van más lehetőség is: Előre ki lehet deríteni, hogy mi az az MTU, amit az adott útvonal során minden csomópont támogat. Lásd: Path MTU Discovery (RFC 1191)

A tördelés elvi megoldása példával

- A fejrészt minden csomag megkapja
- Tördelni csak 8 többszörösénél lehet

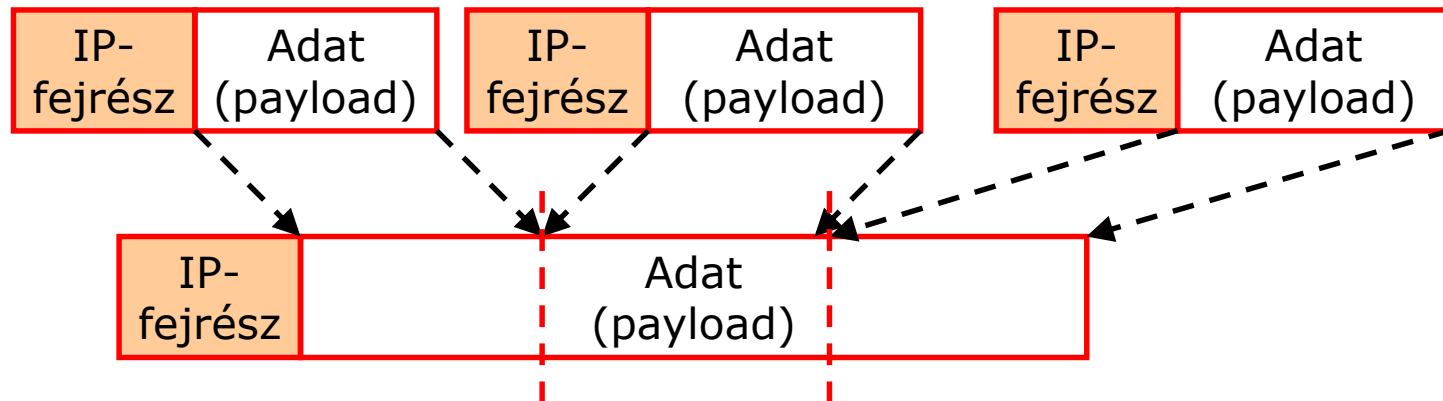

A tördelés kivitelezése

- Ha tördelés szükséges
 - DF bit vizsgálata
 - 1 érték esetén tördelni tilos, a csomagot el kell dobni
 - 0 érték esetén a tördelés végrehajtható
 - Ha nem volt 0-tól különböző „Identification” mező érték, akkor generálni kell
 - Adat mező tördelése 8 bájtos határon, megfelelő méretű darabokra
 - Az IP fejrész mezőit bemásolni a töredékek fejrészébe
 - A tördelésnek megfelelő „Fragmentation Offset”-et beállítani a töredékekben
 - Minden csomagban az MF bitet 1-re kell állítani, kivéve annak a csomagnak az utolsó töredékét, amelyben az MF nincs beállítva

A töredékek összeállítása

- Csak a címzett végezheti el
- Ha valamely darab nem érkezik meg, akkor a többit is eldobja
- Az IP réteg csak teljesen összeállított csomagokat továbbít a felsőbb réteg felé
- A „fragment offset”-ekből a töredék helye meghatározható

A router feladatai (összefoglalás)

- Hibás-e a csomag (fejrésze)?
- Nekem címezték-e?
- Ismerem-e a címzett hálózatát?
 - Közvetlen kézbesítés a címzettnek
 - Átadás a következő útválasztónak
 - Eldobás
- A TTL érték csökkentés után >0 ?
- Kell-e tördelni? Lehet-e tördelni?
- Kell-e visszajelzést küldeni?
 - $\Rightarrow$ visszajelzés küldéséhez: *ICMP*

ICMP Message Types	
0	Echo Reply
3	Destination Unreachable
4	Source Quench
5	Redirect/ Change Request
8	Echo Request
9	Router Advertisement
10	Router Selection
11	Time Exceeded
12	Parameter Problem
13	Timestamp Request
14	Timestamp Reply
15	Information Request
16	Information Reply
17	Address Mask Request
18	Address Mask Reply

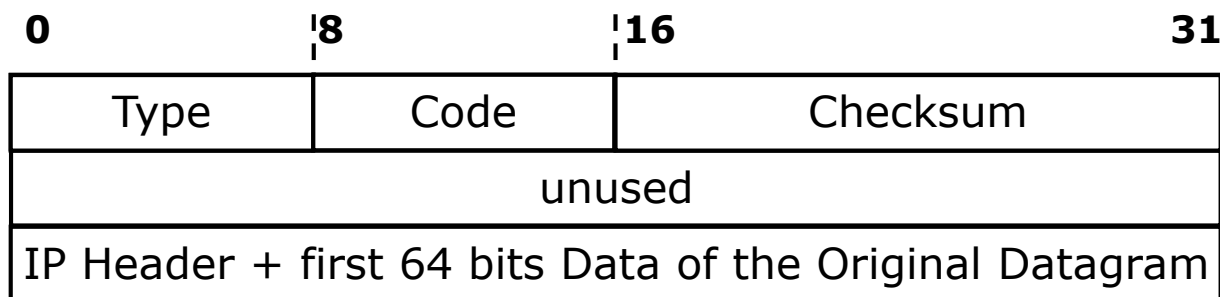
INTERNET CONTROL MESSAGE PROTOCOL

Internet Control Message Protocol

- Jelzés- és menedzsmentüzenetek
 - Visszajelzés a „best effort” hálózattól
- IP felett utazik (0x01-es protokollazonosító), de minden IP implementáció kötelező része!
- Üzenettípusok
 - Hiba üzenetek
 - Kérdések
 - Válaszok

ICMP üzenetek felépítése

- Az ICMP üzenetek formátuma egyedi
- Ami közös bennük, az az ICMP fejrész első 32 bitjén található 3 adatmező
- A további rész kiosztása függ az üzenet típusától
- Példa: *Destination Unreachable* üzenet

- Hibaüzeneteknél tipikus, hogy az üzenet 64. bitjétől a hibaüzenetet kiváltó datagram fejrésze és első 64 bit adata szerepel

▪ Destination Unreachable (cél nem elérhető)

- A datagram célja valamiért nem elérhető.
- Az okáról a Code mező értéke ad felvilágosítást
 - 0 = net unreachable
 - 1 = host unreachable
 - 2 = protocol unreachable
 - 3 = port unreachable
 - 4 = fragmentation needed and DF set
 - 5 = source route failed.

▪ Time Exceeded (időtúllépés)

- Ha egy datagram TTL-je lejár (0-ra csökken), akkor az az útválasztó, ahol éppen a datagram tartózkodik, köteles (MUST) a datagramot eldobni.
- Az eldobásról értesítést küldhet (MAY) a forrásnak time exceeded üzenettel
- Ha a célállomás hiányzó szegmensek miatt nem tud összerakni egy tördelt datagramot, akkor eldobja azt, és szintén time exceeded üzenetet küldhet (MAY) a forrásnak.

▪ Redirect (átirányítás)

- Egy útválasztó megadhat a forrásnak a tőle kapott datagram *célja* felé egy rövidebb útvonalat eredményező másik útválasztót. A Code mező fejezi ki, hogy mit értünk „cél” alatt:
 - 0 = Redirect datagrams for the Network
 - 1 = Redirect datagrams for the Host
 - 2 = Redirect datagrams for the Type of Service and Network
 - 3 = Redirect datagrams for the Type of Service and Host.
- De az eredeti datagramot az útválasztó ettől még továbbítja!

▪ Echo Request (visszhang kérés)

- Az üzenet forrása arra kéri a címzettet, hogy küldje vissza az üzenetet
- Az üzenet tartalmaz egy 16 bites azonosítót és egy 16 bites sorszámot
- Opcionálisan további adatmező szerepelhet

▪ Echo Reply (visszhang válasz)

- A visszhang kérés üzenet címzettje ezzel az üzenettel válaszol
- Mezőit az eredeti üzenetből tölti fel (kivétel természetesen a Type mező)

▪ **Timestamp Request** (időbélyeg kérés)

- Az üzenet mezői tartalmazzák a visszhang kérés üzenettípus kötelező mezőit, valamint még a következő 32 bites mezőket
 - Originate Timestamp
 - Receive Timestamp
 - Transmit Timestamp
- Az időbélyegek az éjfél óta eltelt időt tartalmazzák ezredmásodpercben mérve, UTC szerint
- Az üzenet küldője csak az első időbélyeg mezőt tölti ki, még hozzá közvetlenül az üzenet elküldése előtt

▪ **Timestamp Reply** (időbélyeg válasz)

- Az időbélyeg kérés üzenet címzettje ezzel az üzenettel válaszol
- Kitölti a másik két időbélyeg mezőt is (rögtön érkezéskor, illetve közvetlenül a visszaküldés előtt)

ICMP a felhasználó számára I.

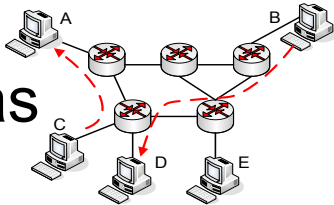
■ A **ping** parancs

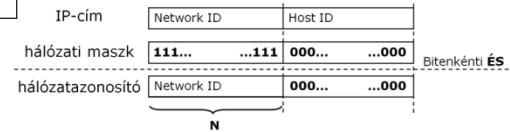
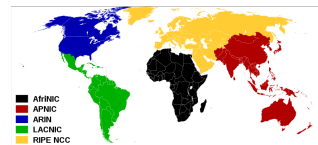
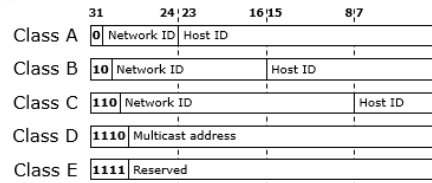
- Egy vagy több *visszhang kérés* ICMP üzenetet küld a felhasználó által megjelölt másik gépre.
- A címzett pedig *visszhang válasz* ICMP üzenetet küld annak a gépnek, ahonnan a kérés érkezett.
- A felhasználó ilyen módon tesztelheti, hogy egy másik gép elérhető-e a hálózaton keresztül.
- A **ping** parancs célszerűen kiírja a visszaérkező üzenetből a TTL értékét, így azt is megtudhatjuk, hogy milyen távol van a vizsgált gép (útválasztók számában mérve).
- A **ping** parancs ezenkívül mérni szokta a *visszhang kérés* küldése és a vele azonos sorszámú *visszhang válasz* megérkezése között eltelt időt, így megtudhatjuk a teljes oda-vissza út idejét (RTT, *round-trip time*).

■ A `tracert` parancs

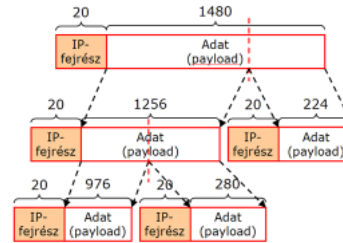
- Egy távoli géphez vezető útvonal során érintett útválasztók válaszidejét deríti ki.
 - Ehhez többféle trükkös módszert is használhat, például egy elterjedt megoldás, hogy a vizsgált eszköz (router) 33434-es *UDP portjára* küld egy UDP csomagot.
 - A beállított TTL-t 1-ről növeli.
 - Amíg a TTL túl kicsi, addig *time exceeded* üzenetet kap vissza valamelyik közbenső routertől.
 - Amikor pedig már elég nagy, akkor *port unreachable* üzenet érkezik (feltéve, hogy a 33434-es porton nem figyel alkalmazás, ha mégis, akkor a felhasználó választhat más portot).
 - Alternatívaként a felhasználó azt is megadhatja, hogy UDP datagram helyett ICMP *echo* üzenetet küldjön.
 - Megjegyzés: Windows 7 alatt a *tracert* parancs ICMP *echo* üzenetet küld.

- Az IP általános jellemzői
- IP címzés
 - Osztály alapú címzés
 - Osztály nélküli címzés
 - IP címek kiosztása
- Az IP datagramok felépítése
- Csomagtovábbítás

- Datagramok tördelése
- ICMP
 - ping, traceroute

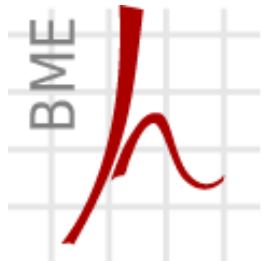
VER	IHL	ToS	Total Length	
Identification			Flags	Fragment Offset
TTL		Protocol	Header Checksum	
Source Address				
Destination Address				
Options			Padding	
Adat (Payload)				

ICMP Message Types	
0	Echo Reply
3	Destination Unreachable
4	Source Quench
5	Redirect/ Change Request
8	Echo Request
9	Router Advertisement
10	Router Selection
11	Time Exceeded
12	Parameter Problem
13	Timestamp Request
14	Timestamp Reply
15	Information Request
16	Information Reply
17	Address Mask Request
18	Address Mask Reply

Kérdések?

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Hálózati Rendszerek és
Szolgáltatások Tanszék

Dr. Lencse Gábor
tudományos főmunkatárs
BME Hálózati Rendszerek és Szolgáltatások Tanszék
lencse@hit.bme.hu

